

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า โดยเฉพาะการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีที่เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพให้มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยสร้างทักษะการแสวงหาความรู้ ฝึกการวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนเชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่น โดยมีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ ในรูปแบบของการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ดังนั้นความสำเร็จของการจัดการศึกษาในระดับนี้ นอกจากจะวัดจากความรู้ความสามารถของมหาบัณฑิตแล้ว ยังวัดจากคุณภาพของวิทยานิพนธ์อีกด้วย เพราะงานวิจัยเหล่านี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นอันสำคัญในการสร้างนักวิจัยของประเทศ ขณะเดียวกันงานวิจัยที่ผลิตออกมาก็ได้นำไปใช้เป็นเอกสารอ้างอิงอย่างกว้างขวาง (จิรพันธ์ อรรถจินดา, 2544 : คำนำ)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดตั้งขึ้นตามโครงการที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) เพื่อสนองนโยบายที่คณะกรรมการพัฒนาภาคได้วางไว้ว่าจะให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีเป็นศูนย์กลางด้านศิลปวัฒนธรรมและสังคม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2547 : 5) สำหรับการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยเป็นรุ่นแรก ในปีการศึกษา 2529 สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2530 สาขาวิชาปรัชญา ปีการศึกษา 2533 สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ปีการศึกษา 2534 สาขาวิชาสังคมวิทยา ปีการศึกษา 2535 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2539 และสาขาวิชาพัฒนาสังคม ปีการศึกษา 2544 ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในปี 2546 และใช้ชื่อเป็น สาขาวิชาภาษาไทยกับการสื่อสาร รวมปัจจุบันมีหลักสูตรระดับปริญญาโท 7 สาขาวิชา สำหรับระดับปริญญาเอก ได้เปิดรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทยเป็นรุ่นแรก ในปีการศึกษา 2547 แต่ยังไม่มีการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยตามเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรปริญญาโททุกหลักสูตรมีการกำหนดแผนการศึกษาไว้ 2 ปีการศึกษา แต่จากผลการดำเนินงาน ตามดัชนีชี้วัดหลัก (KPIs) ประจำปีงบประมาณ 2547 และแผนการดำเนินงานตามดัชนีชี้วัดหลัก (KPIs) ประจำปีงบประมาณ 2548-2550 ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้านที่ 1 ด้านการวิจัย/บัณฑิตศึกษา ปรากฏว่าระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเฉลี่ยของนักศึกษาปริญญาโทในหลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 ระหว่างปีการศึกษา 2545-2547 คือ 5 ปี 4 เดือน 5 ปี 1 เดือน และ 4 ปี 8 เดือน ตามลำดับ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2546-2548) ซึ่งยังสูงอยู่มาก ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลงก็ตาม ดังนั้นมหาวิทยาลัยและคณะจึงมีนโยบายที่จะปรับลดระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเฉลี่ย ดังมติที่ประชุมคณบดีในคราวประชุมครั้งที่ 10/2545 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ระยะเวลาการศึกษาเฉลี่ย ไม่ควรเกิน 3 ปี

หากพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วจะพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (2 ปีการศึกษา) แทบไม่มีเลย มีส่วนหนึ่งที่สามารถศึกษาภายในเวลา 4 ปี ซึ่งเป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2545 และมีอีกบางส่วนที่ใช้เวลาเรียนเกินกว่า 4 ปี ซึ่งต้องขอขยายระยะเวลาการศึกษาเป็นภาค ๆ ไป โดยส่วนที่ใช้เวลาเรียนเกินกว่าที่หลักสูตรกำหนด ก็คือช่วงเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ คือตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีที่ 2 เป็นต้นไป

การที่นักศึกษาใช้เวลาในการศึกษาเกินกว่าระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด เนื่องจากยังทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จนั้น ก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการ เช่น ไม่สามารถรับนักศึกษาได้ตามแผน เนื่องจากยังมีนักศึกษาตกค้าง เกิดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากนักศึกษาในความดูแลยังไม่สำเร็จการศึกษา เกิดการสูญเสียทางการศึกษาทั้งในส่วนตัวและสังคมส่วนรวมและยังมีผลต่อคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาอีกด้วย กล่าวคือนักศึกษาบางคนทิ้งการทำวิทยานิพนธ์ไปเมื่อจะหมดเวลาการศึกษา ก็มาขอขยายเวลาเพื่อจะทำวิทยานิพนธ์ต่อซึ่งอาจเป็นช่วงระยะเวลาเพียง 1 ภาคการศึกษา ทำให้คุณภาพของวิทยานิพนธ์ด้อยลง หรือนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จทำให้ไม่สำเร็จการศึกษา นั่นก็เป็นการสูญเสียทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทั้งสิ้น

ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต เพราะนับตั้งแต่คณะฯ ได้จัดการเรียนการสอนระดับมหาบัณฑิตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาเรื่องนี้ อีกทั้งในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ระยะเวลาการศึกษาเฉลี่ยของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาและในภาพรวมทั้งคณะค่อนข้างสูง ตลอดจนผลจากการศึกษาจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตของคณะฯ ให้มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งมีแนวคิดในการมุ่งศึกษาวิเคราะห์ผลการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งปัญหาหลักของการจัดการศึกษา เพื่อทบทวนและหาแนวทางไปสู่การแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 คุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา
 - 1.2 ความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา
 - 1.3 คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 - 1.4 หลักสูตรและการเรียนการสอน
 - 1.5 การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ จำแนกตามสถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงานในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ ประสบการณ์ทำงานวิจัยก่อนเข้าศึกษา อายุ และสาขาวิชา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์
2. ได้ทราบข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษารุ่นต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน
2. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน
3. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีประสบการณ์ทำงานวิจัยก่อนเข้าศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน
4. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน
5. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เรียนสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เรียนแผน ก แบบ ก 2 เท่านั้น ไม่ศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตที่เรียน แผน ข โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ที่ลงทะเบียนรายวิชาวิทยานิพนธ์ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 17 คน

1.2 นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2545-2548 จำนวน 64 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 อายุ จำแนกเป็น

น้อยกว่า 25 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี 45 ปี ขึ้นไป

2.1.2 สถานภาพสมรส จำแนกเป็น

โสด สมรส หม้าย

2.1.3 ประสบการณ์การทำงานในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ จำแนกเป็น

ยังไม่ได้ทำงาน ทำงานแล้ว

2.1.4 ประสบการณ์ทำงานวิจัยก่อนเข้าศึกษา จำแนกเป็น

มี ไม่มี

2.1.5 สาขาวิชา ได้แก่

สาขาวิชาภาษาไทย

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

สาขาวิชาปรัชญา

สาขาวิชาภาษาไทยกับการสื่อสาร

สาขาวิชาสังคมวิทยา

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

สาขาวิชาพัฒนาสังคม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ 5 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา
- 2.2.2 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา
- 2.2.3 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 2.2.4 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
- 2.2.5 ด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่กำลังศึกษาและลงทะเบียนรายวิชาวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549 รวมถึงมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2548

หลักสูตรปริญญาโท แผน ก แบบ ก 2 หมายถึง แผนการเรียนที่กำหนดให้ทำวิทยานิพนธ์และศึกษารายวิชา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มี 7 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาภาษาไทยกับการสื่อสาร สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาพัฒนาสังคม

คุณลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษา หมายถึง ลักษณะส่วนตัวและความพร้อมของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความพยายาม ความอดทน สุขภาพอนามัย ความวิตกกังวล การวางแผนการศึกษา การบริหารเวลา ภารกิจด้านหน้าที่การงาน ภาระความรับผิดชอบทางครอบครัว งบประมาณในการทำวิทยานิพนธ์รวมถึงสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัย

ความรู้ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การหาหัวข้อเรื่องให้ตรงกับความสนใจ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือ ความสามารถทางด้านสถิติเพื่อการวิจัย ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและอภิปรายผล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

หลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง หลักสูตร เนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน ความทันสมัยของหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร สัดส่วนของเนื้อหาวิชาระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ความรู้จากวิชาสถิติการศึกษา วิชาวิธีการวิจัย วิชาทฤษฎี และความรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ชั่วโม่งว่างสำหรับการค้นคว้าวิจัย

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หมายถึง คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ กระตุ้น สนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษา ความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อนักศึกษา คุณวุฒิ รวมถึงความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำวิจัย

การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย หมายถึง สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษา ได้แก่ แหล่งค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ช่วงเวลาในการเปิดปิดห้องสมุด จำนวนเอกสาร ตำรา ความทันสมัยของเอกสาร ตำรา จำนวนและความเร็วของคอมพิวเตอร์ การให้คำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด คำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ความชัดเจนของกลุ่มมือการเขียนและพิมพ์วิทยานิพนธ์

Prince of Songkla University
Pattani Campus